

Informace ze zdravotnictví Moravskoslezského kraje

Ústavu zdravotnických informací a statistiky
České republiky

Ostrava
11. 10. 2010

7

Diabetologie - činnost oboru v Moravskoslezském kraji v roce 2009

Diabetology - Activity in Branch in the Moravskoslezsky Region in 2009

Souhrn

Informace ze zdravotnictví kraje o činnosti oboru diabetologie v Moravskoslezském kraji v roce 2009 obsahuje údaje o ambulantní péči v členění podle území z oblasti personálního zajištění, činnosti a podrobné údaje o léčených diabetících.

Summary

Information on health service activity in the branch of diabetology in the Moravskoslezský region in 2009 contains data about out-patient care by districts of the region, data about personnel capacity, activity and detailed data about diabetics under treatment.

Informace o činnosti diabetologického oboru vychází ze zpracovaných údajů výkazu A (MZ) 1-01 pro obor diabetologie (včetně ordinací praktických lékařů pro dospělé, kteří se touto činností zabývají). Výkaz byl součástí Programu statistických zjišťování v ČR na rok 2009. Formuláře výkazů a pokyny jsou vystaveny na internetu www.uzis.cz.

Zpravodajskou povinnost splnilo 50 diabetologických ordinací a z 531 ordinací praktických lékařů pro dospělé se dle odevzdaných výkazů podílelo na aktivní léčbě diabetiků celkem 251, tj. 47 % ordinací. Lékaři ordinací praktického lékaře pro dospělé pro léčbu svých registrovaných pacientů trpících diabetem nevyčleňují úvazek a nevedou evidenci poskytnutých ošetření.

Činnost odborných diabetologických ordinací zajišťovalo celkem 41,07 lékařů a 48,60 zdravotnických pracovníků nelékařů s odbornou způsobilostí bez odborného dohledu (v přepočteném počtu), včetně smluvních pracovníků.

Na úvazek 1 lékaře v oboru diabetologie připadalo v kraji v průměru 2 337 léčených pacientů (ČR 2 351). V průběhu roku 2009 poskytly ordinace 304 526 ošetření, což představovalo 3,2 ošetření (ČR 2,7) na jednoho léčeného diabetika.

Diabetes mellitus, jehož výskyt se v posledních letech průběžně zvyšuje, je do značné míry geneticky založené onemocnění. Vliv faktorů prostředí je však u tohoto onemocnění velmi výrazný a na genetické předpoklady navazuje. Mezi faktory zvyšující riziko onemocnění patří nejen stres a nezdravé životní prostředí, ale především nevhodné dietní návyky a s tím související obezita. Onemocnění je zatím nevyléčitelné, ale vhodnou životosprávou a léčbou lze dlouhodobě tlumit jeho projevy a následky. Trvale je počet žen - diabetiček přibližně o 6 % vyšší, v kraji činil v roce 2009 poměr 53,3 % žen a 46,7 % mužů (ČR 53,5 % žen a 46,5 % mužů).

Na diabetologických pracovištích kraje bylo v roce 2009 evidováno 95 964 léčených diabetiků, což představovalo 12,3 % celkového počtu léčených diabetiků v České republice. Ve srovnání s rokem 2008 došlo k nárůstu jejich počtu v kraji o 1,4 %. Děti do 14 let a dorost (15–19 let), u nichž se projevil diabetes mellitus I. typu, jsou léčeni převážně na dětských odděleních nemocnic a dispenzarizováni u svých praktických lékařů pro děti a dorost. Ve věku 0-14 let bylo evidováno 13 léčených dětí a ve věku 15–19 let bylo léčeno 38 osob s tímto typem diabetu.

V roce 2009 činil počet léčených diabetiků 7,7 % z celkového počtu obyvatel kraje (ČR 7,5 %). Nejvyšší výskyt diabetu na 10 000 obyvatel byl zaznamenán v okrese Bruntál 907 a Karviná 901 případů, průměr za kraj činil 769 případů (ČR 746).

Počet diabetiků léčených pouze dietou zaujímal 20,2 % z úhrnu léčených osob, v relaci na 10 000 obyvatel činil 155 případů a ve srovnání s rokem 2004 poklesl jejich počet o 33 %. Počet léčených PAD (perorálními antidiabetiky) byl nejvyšší, činil 49,6 % z úhrnu a na 10 000 obyvatel připadalo 381 takto léčených pacientů. Počet diabetiků léčených výhradně inzulinem představoval 18,4 % z úhrnu léčených, což činilo v přepočtu 141 případů na 10 000 obyvatel. Navýšil se také počet pacientů léčených kombinovanou léčbou inzulinem a PAD na 11,9 % ze 7,2 % v roce 2004. Struktura pacientů podle druhu léčby v ČR byla následující: 24,0 % osob bylo léčeno jen dietou, 48,5 % PAD, 16,9 % osob jen inzulinem a 10,6 % kombinovanou léčbou (inzulinem a PAD).

Diabetes mellitus je chronické onemocnění projevující se především zvýšením hladiny cukru v krvi, tzv. hyperglykemií. Je provázeno mnoha komplikacemi, mezi nimiž k nejzávažnějším patří postižení zraku nebo úplná slepota, selhání funkce ledvin či poškození nervů a krevního zásobení dolních končetin (tzv. diabetická noha), které může končit jejich amputací. Diabetickými komplikacemi bylo postiženo 32 180 osob, tj. 33,5 % z počtu léčených diabetiků (ČR 28,3 %). Nejčastější chronickou komplikací diabetu byla diabetická retinopatie (poškození oční sítnice), diagnostikovaná celkem u 14 156 léčených osob, což činilo 14,8 % (ČR 12,1 %) z úhrnu léčených, z toho 2,2 % bylo postiženo slepotou (ČR 2,5 %), absolutně 311 osob v kraji. Počet postižených diabetickou nefropatií (poškození ledvin) tvořil 11,3 % z úhrnu léčených (ČR 10,6 %), absolutně 10 807 osob, z toho 40,7 % s renální insuficiencí. Podíl léčených osob s diabetickou nohou, celkem 7 217 pacientů, činil 7,5 % z úhrnu (ČR 5,6 %). K amputaci bylo nutno přistoupit u 10,8 % (ČR 19,2 %) pacientů s touto komplikací, absolutně u 781 osob.

Prevalence diabetických onemocnění stále stoupá. V roce 2009 se léčilo 77 osob na 1 000 obyvatel, v roce 2004 to bylo jen 73 pacientů na 1 000 obyvatel kraje.

Zpracovala: Blažena Kozlíková
ÚZIS ČR, Regionální pracoviště Ostrava
17. listopadu 1790, 708 52 Ostrava-Poruba
tel.: 596 913 523
e-mail: kozlikova@uzis.cz
<http://www.uzis.cz/>

Personální zajištění a počty ošetření v oboru diabetologie

Území, kraj	Počet ZZ a pracovišť	Počet pracovníků ¹⁾		Počet ošetření - vyšetření	
		lékaři	ZPBD ²⁾	celkem	na 1 lékaře
Bruntál	4	2,50	3,25	27 342	10 937
Frýdek-Místek	9	6,13	5,97	37 781	6 163
Karviná	11	11,18	13,20	78 892	7 057
Nový Jičín	5	3,90	4,40	26 246	6 730
Opava	5	4,60	6,23	33 718	7 330
Ostrava	16	12,76	15,55	100 547	7 880
Moravskoslezský kraj	50	41,07	48,60	304 526	7 415
Česká republika	475	333,14	373,30	2 121 121	6 367

¹⁾ Průměrný roční přepočtený počet, vč. smluvních

²⁾ ZPBD - zdravotničtí pracovníci nelékaři s odbornou způsobilostí bez odborného dohledu dle zákona č. 96/2004 Sb., o nelékařských zdravotnických povoláních § 5–§ 21a

Léčené osoby podle jednotlivých typů diabetu

Území, kraj	Počet léčených osob podle jednotlivých typů diabetu				
	absolutně	na 10 000 obyvatel	v %		
			I. typ DM (E10)	II. typ DM (E11)	sekundární diabetes (E13)
Bruntál	8 858	907,28	3,30	95,41	1,30
Frýdek-Místek	13 441	635,56	5,68	92,57	1,76
Karviná	24 617	901,27	8,82	90,26	0,92
Nový Jičín	9 055	593,53	17,56	76,91	5,53
Opava	10 984	620,10	5,11	93,79	1,10
Ostrava	29 009	864,84	8,05	90,11	1,84
Moravskoslezský kraj	95 964	769,33	8,04	90,16	1,81
Česká republika	783 321	745,54	7,07	91,58	1,35

Počet léčených diabetiků k 31. 12. 2009

Území, okres	Počet léčených pacientů				Počet nově zjištěných onemocnění		
	celkem	z toho v %		u PL pro dospělé v %	celkem	z toho v %	
		muži	ženy			muži	ženy
Bruntál	8 858	45,79	54,21	5,33	403	45,91	54,09
Frýdek-Místek	13 441	48,37	51,63	11,23	1 064	58,74	41,26
Karviná	24 617	44,14	55,86	8,55	1 538	45,12	54,88
Nový Jičín	9 055	43,84	56,16	7,38	926	48,70	51,30
Opava	10 984	45,85	54,15	11,13	887	47,91	52,09
Ostrava	29 009	49,45	50,55	9,51	2 815	51,23	48,77
Moravskoslezský kraj	95 964	46,66	53,34	9,10	7 633	50,07	49,93
Česká republika	783 321	46,46	53,54	15,65	61 357	48,77	51,23

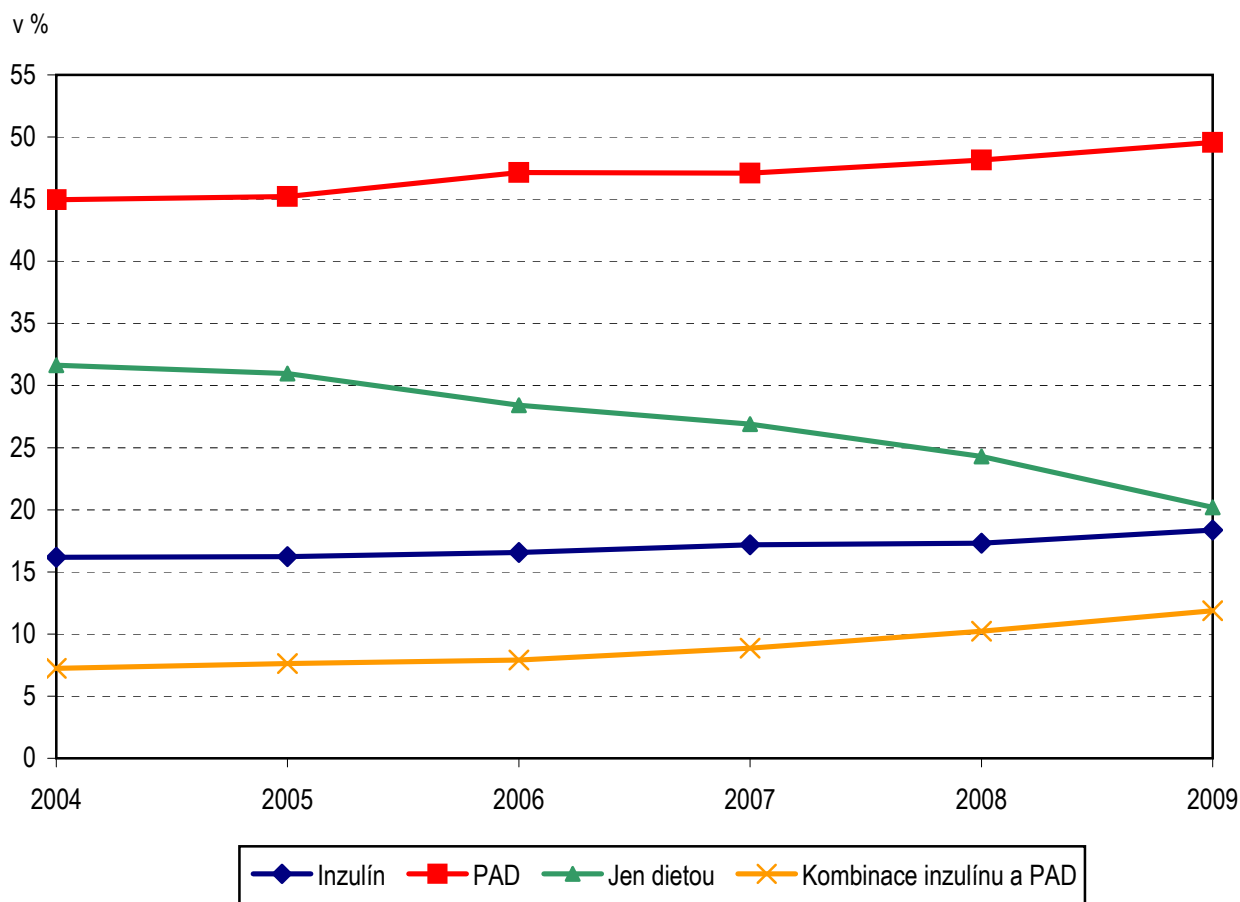
Počet léčených osob s chronickou diabetickou komplikací

Území, okres	Diabetická						
	nefropatie		retinopatie			noha	
	celkem	z celku s renální insuficiencí	celkem	z celku		celkem	z celku s amputací
				proliferativní	slepota		
Bruntál	1 674	674	1 711	674	23	1 348	57
Frýdek-Místek	1 200	377	1 571	412	70	507	177
Karviná	2 652	689	3 808	663	92	2 938	221
Nový Jičín	851	310	2 448	174	24	499	66
Opava	653	251	1 121	537	35	521	111
Ostrava	3 777	2 098	3 497	581	67	1 404	149
Moravskoslezský kraj	10 807	4 399	14 156	3 041	311	7 217	781
Česká republika	82 948	28 496	94 402	22 729	2 386	43 990	8 439

Léčení diabetici podle druhu léčby

Území, okres	Jen dietou		PAD		Jen inzulínem		Kombinací inzulínu a PAD	
	absolutně	na 10 000 obyvatel	absolutně	na 10 000 obyvatel	absolutně	na 10 000 obyvatel	absolutně	na 10 000 obyvatel
Bruntál	1 473	150,87	4 368	447,39	1 578	161,63	1 439	147,39
Frydek-Místek	2 863	135,38	7 417	350,72	1 883	89,04	1 278	60,43
Karviná	4 733	173,28	10 674	390,79	6 067	222,12	3 143	115,07
Nový Jičín	2 736	179,34	3 892	255,11	1 115	73,08	1 312	86,00
Opava	2 583	145,82	6 823	385,19	1 000	56,45	578	32,63
Ostrava	4 991	148,80	14 386	428,89	5 976	178,16	3 656	109,00
Moravskoslezský kraj	19 379	155,36	47 560	381,28	17 619	141,25	11 406	91,44
Česká republika	188 226	179,15	379 930	361,60	132 185	125,81	82 980	78,98

Léčení diabetici podle druhu léčby v letech 2004 až 2009

Činnost oboru diabetologie v letech 2004–2009

Ukazatel	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Počet pracovníků (úvazek) k 31.12., vč. smluvních lékařů	37,83	39,12	39,97	40,86	38,30	40,42
ZPBD	44,60	45,56	45,36	46,11	45,62	48,73
Počet ošetření-vyšetření (počet návštěv)						
absolutně	291 103	301 460	305 030	297 193	301 428	304 526
na 1 000 obyvatel	4 320,0	4 149,0	4 095,6	4 205,7	4 147,8	4 096,1
na 1 úvazek lékaře	7 695,0	7 706,0	7 631,5	7 273,4	7 870,2	7 534,0
na 1 léčeného pacienta	3,2	3,2	3,3	3,2	3,2	3,2
Počet léčených pacientů k 31.12.						
absolutně	91 752	93 669	92 086	94 112	94 660	95 964
na 1 000 obyvatel	73,0	74,9	73,7	75,3	75,7	76,9
na 1 úvazek lékaře	2 425,4	2 394,4	2 303,9	2 303,3	2 471,5	2 374,2
Druh léčby						
jen dietou	29 028	28 998	26 161	25 306	22 996	19 379
PAD	41 246	42 337	43 406	44 314	45 577	47 560
inzulínem	14 846	15 198	15 247	16 163	16 396	17 619
inzulínem + PAD	6 632	7 136	7 272	8 329	9 691	11 406
Počet nově zjištěných onemocnění	7 382	7 628	7 128	6 640	6 957	7 633
Chronické komplikace diabetu						
diabetická nefropatie	7 773	8 181	8 246	9 291	10 245	10 807
z toho: s renální insuficiencí	2 414	2 217	2 397	2 955	4 089	4 399
diabetická retinopatie	12 788	12 634	11 556	12 169	13 360	14 156
z toho: proliferativní	1 894	2 070	2 273	2 443	2 688	3 041
slepota	309	360	320	289	371	311
diabetická noha	6 618	6 504	6 206	6 664	7 194	7 217
z toho: s amputací	655	711	737	773	782	781
Podíl chronických komplikací k počtu léčených diabetiků v %	29,6	29,2	28,2	29,9	32,5	33,5

Vývoj počtu léčených diabetiků na 100 000 obyvatel v letech 1996–2009

